

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบเดิมมาก โดยได้รับความเจริญสมัยใหม่ ของปฏิรูปประเทศตามแบบอย่างอารยประเทศในตะวันตก เปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการแผ่นดิน ระบบการศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ ของบ้านเมืองเพื่อความอยู่รอดของประเทศ ความเจริญในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความเจริญสมัยใหม่นี้ ไม่ได้เป็นกระบวนการสืบเนื่องที่เกิดขึ้นภายในตัวเอง คือ ได้รับความเจริญโดยส่วยผลผลิตของความเจริญสมัยใหม่ที่สังคมของตนไม่ได้สร้างขึ้น จากช่วงรอยต่อแห่งความเปลี่ยนแปลงนั้น มีผลทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในช่วงระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงมาสู่ความเจริญแบบสมัยใหม่นั้น สังคมไม่ได้ปรับตัวโดยพร้อมเพรียงกัน ไม่ประสานกัน และไม่ได้ทำโดยความรู้ร่วมกันก่อให้เกิดปัญหาที่จะนำความเสื่อมมาสู่สังคมได้^๑

จากการเปลี่ยนแปลงในสังคม ทำให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น มีการกล่าวถึงอิทธิพลของตะวันตก ในด้านการดำเนินชีวิตที่มีต่อบุคคลว่า สังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อปัจเจกบุคคลอย่างมาก แล้วยังสร้างระบบคุณค่าที่ส่งเสริมสัญชาตญาณอย่างสัตว์ด้วย เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้าครอบงำสังคมไทยเราในปัจจุบันนี้ ทำให้คนไทยทำลายศักดิ์ศรีความเคารพในฐานะสมาชิกของประเทศชาติและเผ่าพันธุ์ของตนทำลายฐานะความเป็นพุทธศาสนิกชน แล้วยังทำลายฐานะความเป็นมนุษย์ที่แตกต่างไปจากสัตว์อีกด้วย

การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมและดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอดนั้น ย่อมมีความรักสามัคคีต่อกันและจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ให้มีความโอบอ้อมอารีต่อกัน ทำให้บุคคลไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของตัณหา หลักธรรมคือความไม่เสื่อม คือมีแต่ความเจริญฝ่ายเดียวนั้น เป็นหลักธรรมที่สูงส่งและสำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนา ที่สอนให้บุคคลมองเห็นคุณค่าของความดี และความสำคัญของบุคคล และสิ่งต่างๆ ช่วยให้สังคมมีความเจริญในหน่วยงานมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงจำเป็นที่บุคคลในสังคม จะได้นำหลักธรรมในข้อนี้ไปประยุกต์ใช้ในสังคมและชีวิตประจำวันให้เหมาะสม

หลักธรรมที่ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม คือเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว นั่นคือคำสอนเรื่อง อปปรินิยธรรม ๗ ประการ คือ การหมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യก็จะสร้างความปรองดองหรือ

^๑ พระราชวรมุนี, สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์. ๒๕๒๗.),

ปัญหาการแตกความสามัคคี อันเกิดจาก ปัญหาความแตกแยกของคนในสังคมไทยในขณะนี้ นับว่าเป็น ปัญหาที่รุนแรงมากอีกปัญหาหนึ่ง นอกจากปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหา ทางด้านเศรษฐกิจ และอีกหลายปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโลก และส่งผลกระทบมาสู่สังคมไทย แม้ว่า ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน จะพยายามหรือร่วมมือกันแก้ปัญหา เหล่านี้อยู่ก็ตาม แต่ก็ดูเหมือนว่าปัญหาทั้งหลายเหล่านี้ก็ยังไม่ได้รับการหรือเบาบางลงไปได้เลย มิหนำซ้ำก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ แต่ลำพังเพียงภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน ต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งก็เข้าใจว่าได้ช่วยกันแก้หรือร่วมมือกันแก้ไขปัญหานั้นอยู่ก็ตาม แต่เหมือนว่าการ แก้ไขปัญหาเหล่านี้ยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุดเท่าใดนัก ผู้วิจัยมีความคิดว่าพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักธรรมคำสั่งสอนในเรื่องอปริหานิยธรรม ซึ่งเป็นหลักสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของการทำให้ บ้านเมืองเกิดความสามัคคี ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยเรานับถือศาสนาพุทธ น่าจะเข้ามามี บทบาทอย่างเป็นรูปธรรมและจริงจังในอันที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาดังๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยหรือสังคม โลกได้เป็นอย่างดี หรือเห็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนภาคส่วนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วใน ปัจจุบันได้อีกทางหนึ่ง การหมั่นประชุมกันเนื่องนิยตามหลักอปริหานิยธรรมของศาสนาพุทธ น่าจะ เป็นหลักธรรมที่จะใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการแก้ไขปัญหาดังๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นได้เป็นอย่างดี ได้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะปัญหาความสามัคคีหรือปัญหาความปรองดอง เพราะไม่ว่าชนหมู่ใดหรือ ประเทศชาติใด ถ้ามีความสมัครสมานสามัคคีกันแล้ว ย่อมที่จะสามารถช่วยกันฟันฝ่าปัญหา อุปสรรค ต่างๆ ได้

ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาการนำหลักธรรมอันเป็นหลักที่ไม่ให้ถึงความเสื่อมต่อ หน่วยงาน เพื่อที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเทศบาลตำบลขามใหญ่ โดยเป็นองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่และอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน เข้าใจปัญหาดังๆ ที่เกิดขึ้นใน ท้องถิ่นหรือสังคมของตนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเทศบาลตำบลขามใหญ่มีการบริหารงาน โดยนำเอาหลัก อปริหานิยธรรมหรือหลักของความสามัคคี มาใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักอปริหานิยธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวความคิดการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์การบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักอปริหานิยธรรม

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยศึกษาการบริหารงานของเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง อุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอปริหานิยธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้

ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งประกอบด้วยนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งพระสงฆ์และประชาชนในพื้นที่บริการ

๑.๓.๒ ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจะทำการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งจากพระไตรปิฎกเป็นหลัก โดยมีประเด็นที่จะศึกษาเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโดยใช้หลักอปริหานิยธรรม

๑.๓.๓ ด้านระยะเวลา ผู้วิจัยจะทำการวิจัยในระยะ ๑ ปี ระหว่างวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ – ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ เพื่อต้องการทราบหลักอปริหานิยธรรมที่มีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๔.๒ เพื่อต้องการทราบแนวความคิดการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๔.๓ เพื่อต้องการทราบการบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักอปริหานิยธรรม

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์ หมายถึง การศึกษาการบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักอปริหานิยธรรม โดยการพิจารณาแยกแยะปัญหาออกเป็นส่วนย่อยแล้วประมวลองค์ความรู้ที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม รวบรวมเรียบเรียงจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหาร หมายถึง การบริหารเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยทรัพยากรหรือปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

หลักอปริหานิยธรรม หมายถึง หลักธรรมที่ทำให้เกิดความสมานฉันท์ สามัคคีปรองดอง รักใคร่กัน และการร่วมมือร่วมใจช่วยกันคิดช่วยกันทำ หรืออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขซึ่งมีราชอปริหานิยธรรมและภิกษุอปริหานิยธรรม ในการวิจัยผู้วิจัยใช้ ราชอปริหานิยธรรม

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ ขาชีวัน ศรีแก้ว ได้กล่าวถึงการบริหารในเอกสาร แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ว่า “สังคมคุณภาพ ยึดหลักความสมดุล พอดี และพึ่งตนเองได้ มีองค์ประกอบ ดังนี้

๑) คนไทยทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะต้องพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เป็นคนเก่ง คนดี ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกสาธารณะ มีความสามารถคิดเอง พึ่งตนเองมากขึ้น

๒) คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและ สังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีสภาพแวดล้อมดี มีเมืองและชุมชนน่าอยู่มีระบบดี มีประสิทธิภาพ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓) เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันกันอย่างเสมอภาค เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ มีการกระจายรายได้ และกระจายผลการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พร้อมก้าวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่อย่างรู้เท่าทัน

๔) ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย มีเสรีภาพและเสถียรภาพ นักการเมืองมีคุณภาพ มีกระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึ่งของประชาชน และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย”^๒

๑.๖.๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมนุญชีวิตว่า “ส่วนในการปกครองโดยปฏิบัติตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียวที่เรียกว่า อปรีหานิยธรรม ๗ ประการคือ

๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พบปะปรึกษาหารือกิจการงาน (ที่พึงรับผิดชอบตามระดับของตน) โดยสม่ำเสมอ

๒) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน

๓) ไม่ถืออำนาจใครต่อความสะดวก บัญญัติวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมนุญ

๔) ท่านผู้ใดเป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์ยาวนาน ให้เกียรติเคารพนับถือท่านเหล่านั้น มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง

๕) ให้เกียรติและคุ้มครองกุลสตรี มิให้มีการถูกข่มเหงรังแก

๖) เคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปูชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ ใ้เราให้ทำดี และเป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี

^๒ ขาจิตต์ ศรีแก้ว, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ธนวัชรการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

๗) จัดการให้ความรักษา บำรุง ค้ำครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิตผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก”^๓

๑.๖.๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมว่า “อปรีหานิยธรรม ๗ ของกษัตริย์วชิ หรือวชิอปรหานิยธรรม ๗ (ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง

๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์

๒) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ (พร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลาย)

๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรม (หลักการตามที่วางไว้เดิม)

๔) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววชิ เคารพนักถือท่านเหล่านั้น ด้วยคำของท่านว่า เป็นสิ่งอันควรรับฟัง

๕) บรรดากุลสตรี กุลกุมารทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรืออดคร่ำขึ้นใจ

๖) เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของวชิ (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอกไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้ เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป

๗) จัดให้ความรักษา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึง บรรพชิตผู้ดำรงธรรม เป็นหลักใจของประชาชน) ตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมีได้มา พึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก

หลักอปรหานิยธรรม ๗ ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าวชิทั้งหลายโดยระบบสามัคคีธรรม (Republic) ซึ่งรัฐคู่เอรียอมรับ เมื่อชาววชิยังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จักเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะการใช้การเกลี้ยกล่อม หรือยุแหยให้แตกความสามัคคี”^๔

๑.๖.๔ ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์ และวิธาน สุชีวกุปต์ ได้กล่าวถึงความสามัคคีไว้ว่า “ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีความคิดเห็นร่วมกัน และมีความรักใคร่ต่อกัน นับถือกัน ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน จนทำหน้าที่ได้สำเร็จ เรียกว่า มีความสามัคคี ความสามัคคีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอยู่ ๒ ประเด็น คือ การแสดงออกทางการทำงานและความนึกคิดทางจิตใจ

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **ธรรมานุญชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกฯ, ๒๕๔๐), หน้า ๒๖.

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๓๙๗.

เพื่อความสะดวกในการศึกษาก็จะแบ่งความสามัคคีออกเป็น ๒ อย่าง ได้แก่ ความสามัคคีทางกายกับทางใจ”^๕

๑.๖.๕ พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร) ได้แสดงทัศนะว่า “คนเลว คือ คนที่ทำผิดจากอบายมุข ๖ ซึ่งผู้วิจัย ได้สรุปจากหนังสือ “คติธรรมนำชีวิต เล่มที่ ๑” ใจความว่า ถ้าอยากรู้ว่าใครเป็นคนดี ก็ให้ดูที่ความสุจริต คือ หน้าที่การงานของเขาที่ทำอยู่นั้น ตรงข้ามกัน ถ้าอยากรู้ว่าใครทำผิด ใครเลว ก็ให้ดูที่พฤติกรรมของเขาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข ๖ อย่าง ดังความตอนหนึ่งว่า คุณคนดีให้ดูที่สุจริต คุณคนผิดให้ดูที่อบายมุข คนดีนี้ดูที่สุจริต มีศีล ส่วนคุณคนผิด เขาให้ดูที่อบายมุข ถ้าเขามี อบายมุข คือ เป็นนักเลงสุรา เทียวกลางคืน คบคนชั่วเป็นมิตร หลงผู้หญิง หลงผู้ชาย เทียวเฮ็ด คลับ ผับ บาร์ ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำการงาน ผู้มีพฤติกรรมอย่างนี้เรียกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องกับอบายมุข ๑๐ การเล่นเกมพนันนั้นจัดอยู่ในอบายมุข ๖ และการเล่นเกมพนันห่วยก็จัดได้ว่าเป็นการดำเนินชีวิตอยู่ในอบายมุขด้วยเหมือนกัน เพราะเป็นเหตุแห่งการนำไปสู่ความเสื่อมเสียทรัพย์”^๖

๑.๖.๖ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติอันเป็นพื้นฐานชีวิตของชาวพุทธศาสนิกชนไว้ว่า “คฤหัสถ์ชาวพุทธควรดำเนินชีวิตโดยละเว้นจากความชั่ว ๑๔ ประการ อันได้แก่ กามกิเลส ๔ อคติ ๔ และอบายมุข ๖ แล้วจึงเตรียมชีวิตด้วยการคบหาคน รู้จักแยกแยะว่าผู้ใดเป็นมิตรแท้ มิตรเทียม ให้รู้จักจัดสรรทรัพย์ให้ดี รู้จักการไหว้ทิศทั้ง ๖ คือ การทำหน้าที่ให้ถูกต้องกับบุคคลที่อยู่รอบข้าง พร้อมทั้งปฏิบัติตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวนี้จะเป็นการวางรากฐานที่ดีให้แก่ชีวิต แล้วจึงดำเนินชีวิตให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายทั้งในชั้นประโยชน์ที่ตามองเห็นคือการพึ่งตัวเองได้ในทางเศรษฐกิจ เป็นที่ยอมรับของสังคม และชั้นประโยชน์ที่ตามองไม่เห็น คือความดีงาม ความสุขทางใจ และเข้าถึงประโยชน์อันสูงสุด คือการเข้าถึงอิสรภาพของชีวิต”^๗

๑.๖.๗ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ทำความดี มีความสุข ว่า “บางคนทำดีแล้วก็ได้เห็นผลทันตาเพราะเจตนาแรงกล้า ถ้าทำบุญด้วยเจตนาแรงกล้าจะได้ผลเร็ว ถ้าทำไปด้วยเจตนาอ่อนก็ได้ผลน้อยและรอนานกว่าจะเห็นผล บุญที่ทำด้วยเจตนาที่จะถูกเก็บสะสมไว้ในภวังคจิต บุคลิกภาพของเราก็ดีขึ้นเรื่อยๆ เพราะบุญที่สั่งสมไว้ในจิต คนที่ทำบุญจัดเป็นคนดีและชีวิตจะพบแต่สิ่งที่ดี คนที่ชอบทำชั่วชีวิตจะพบสิ่งไม่ดี เช่นเพื่อนชั่วมาหาอบายมุขก็มาหา ชีวิตจะตก

^๕ ชัยวัฒน์ อุตพัฒน และวิธาน สุชีคุปต์, **หลักการดำรงชีวิตในสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๘), หน้า ๑๔๘.

^๖ พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร), **คติธรรมนำชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๑), หน้า ๔๑.

^๗ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **มาตรฐานชีวิตของชาวพุทธ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๔๖.

ลงไปเรื่อยๆ แต่ช่วงไหนที่เราชนะใจตัวเอง บังคับตัวเองให้อยู่ในระเบียบ ให้ทำงานหรือเรียนหนังสือ ให้คบเพื่อนที่ดี ช่วงนั้นชีวิตเราก็จะเหมือนกับหักมุมคือจะพบสิ่งที่ดี นี่คือผลบุญ ฉะนั้นจงทำความดีไว้เสมอๆ ที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” หมายความว่าในขณะที่เราทำดีนั้นเราก็ได้ความดีเก็บไว้ในภวังคจิต เป็นวิบากที่ดี คือผลที่ติดอยู่ในจิตและช่วยชำระจิตใจให้ผ่องใส เราก็เป็นคนดี ทำดีได้ดีคือได้ความดีเก็บไว้ในจิตและบุคลิกภาพของเรา เราจึงเป็นคนดี สังคมต้องการคนดีและยกย่องคนดี เมื่อทำดีแล้วเราก็ได้ผลดีจากสังคมด้วยและจิตที่ผ่องใสก็ไปเกิดในสุคติในชาติหน้า ชีวิตที่ไม่มีความประมาทจึงจะมีความสุขได้สมบูรณ์แบบพระพุทธเจ้าตรัสว่า คนธรรมดาอาจจะพิสูจน์ไม่ได้ว่ามีชาติหน้า”^๘

๑.๖.๘ พระราชสุทธินิยามมงคล ได้กล่าวไว้ว่า “สังคหวัตถุ ๔ เป็นทางเกิดของสามัคคี มี ๔ ข้อ คือ

๑) ทาน คือ การแบ่งปัน การให้ทานซึ่งกันและกัน ไม่หวงกัน โดยการให้ทานแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ให้เพื่อบูชาคุณ ให้เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้และให้เพื่อเห็นแก่มนุษยธรรม

๒) ปิยวาจา คือ พูดให้เขารัก ไม่พูดให้เขาเกลียด ไม่ใส่ร้ายป้ายสี ต้องพูดให้เขารักเรียกว่า “ปิยวาจา ปิโย เทวมนุสสานัง”

๓) อตถจริยา บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างนิงดูตาย อย่าเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย

๔) สมานัตตตา เป็นการวางตนให้เหมาะสม เรียกว่า ไม่ถือตัวตนว่า เราดีกว่าเขา ได้แก่ วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เหมาะกับฐานะ เหมาะกับกาลเทศะ ที่ว่าเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่นั้นหมายความว่า เรามีหน้าที่อย่างไรก็ปฏิบัติไปตามหน้าที่ ที่ว่าเหมาะสมกับฐานะนั้นคือ ใช้จ่ายทรัพย์ให้เหมาะสมกับฐานะก็คือเข้าใจใช้จ่าย ไม่ฟุ้งเพื่อสُر่ย์สُر่ย์เกินไป แต่ก็ไม่ตระหนี่เกินไปจนเข้าขั้นทรนาคตนเอง ที่ว่าเหมาะสมกับกาลเทศะนั้นหมายความว่า ปฏิบัติกิจให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่^๙

๑.๖.๙ พุทธทาส อินทปัญโญ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ หลักและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับทาน ศีลสมาธิ ว่า “ที่ตั้งของความประมาทนั้นไม่ได้หมายเอาแต่สุราเมรัยเท่านั้น รวมไปถึงสิ่งเสพติดทุกอย่างที่กิน ทา สูบ ดมเข้าไปแล้วทำให้สูญเสียสติสมปฤดี เสียสติสัมปชัญญะ หรือสติสมปฤดี สติสัมปชัญญะร่างกายของมนุษย์ผิดปกติธรรมชาติไม่ต้องการ เพราะธรรมชาติจะรักษาคุณภาพของความปกติ มนุษย์ไปทำให้สูญเสียความปกติ ก็คล้ายๆ กับธรรมชาติไม่ยอมรับ มนุษย์จำต้องมี

^๘ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ทำความดี มีความสุข**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๗.

^๙ พระราชสุทธินิยามมงคล, **ความสามัคคี**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.jarun.org/v3/p11011.html> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๔]

สติสัมปชัญญะใช้ในกรณีทั้งปวงในที่ทุกแห่งทุกเวลาต้องมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ อย่าเพเลอสติคือไม่เพเลอสติสัมปชัญญะคือความรู้ตัวอยู่เรื่อยๆ”^{๑๐}

๑.๖.๑๐ พระธรรมปิฎก (ประยุทธิ์ ปยุตโต) ได้สรุปไว้ในหนังสือ พุทธธรรม ที่เป็นหลักการใหญ่ อันจำเป็นสำหรับการเข้าถึงว่า “จุดหมายของพระพุทธศาสนากับการประยุกต์หลักการในส่วนข้อปฏิบัติต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความมุ่งหมาย ในแนวทางและกรณีต่างๆ วิมุติหรือ ชีวิตเมื่อถึงจุดหมายแล้ว แสดงถึงความหมายและภาวะของจุดหมายเอง ส่วนหนึ่งกับคุณค่าต่างๆ ที่พิจารณาจากตัวบุคคลผู้เข้าถึงจุดหมายนั้นแล้ว ส่วนหนึ่งมีขึ้นมาปฏิบัติภาวภาคประยุกต์ หรือ บุคคลและสังคมควรดำรงอยู่อย่างไร แสดงวิธีที่จะนำหลักการมาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ในการครองชีวิตของบุคคล ในการฝึกอบรมบุคคล และในการอยู่ร่วมกันของหมู่ชน เพื่อประโยชน์สุขอันร่วมกัน สอดคล้องกับแนวทางแห่งชีวิตที่เข้าถึงจุดหมายนั้นแล้ว ซึ่งกล่าวถึงธรรมเป็นเครื่องยับยั้งความประมาทรวมอยู่ด้วย”^{๑๑}

๑.๖.๑๑ พระเทพสิงหบุราจารย์ กล่าวไว้ใน ธรรมบรรยาย สรุปความว่า “ความพร้อมเพรียงช่วยกันทำงาน และไม่มีความบาดหมางกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรียกว่า สามัคคี เมื่อกล่าวโดยประเภทแบ่งเป็น ๒ ประเภท

๑) กายสามัคคี ความพร้อมเพรียงกันด้วยกำลังกาย

๒) จิตตีสามัคคี ความพร้อมเพรียงกันด้วยน้ำใจ

สามัคคีทั้งสองประเภทนี้ ต้องอาศัยกันและกัน แต่ถ้ากายสามัคคี เป็นเพียงกำลังกาย น้ำใจไม่สามัคคีด้วย เช่น คนที่อยู่ในอำนาจของนายงาน เมื่อช่วยกันทำชั่วคราวที่เขาบังคับเท่านั้น ส่วนจิตตีสามัคคี เป็นคุณธรรมลึกซึ้งอาจให้ผลแรงกว่าความพร้อมเพรียงกันแต่เพียงกายเพราะผู้ที่มีน้ำใจประกอบด้วยไมตรีอารีแก่กัน จะมีผู้บังคับก็ตาม ไม่มีผู้บังคับก็ตาม ย่อมสามัคคีปรักปรำช่วยกันคิด ให้ประโยชน์กิจสำเร็จโดยขึ้นตาขึ้นใจ สามัคคีมีนัยพรรณนามานี้มีอยู่ในหมู่สมาคมใด หมู่สมาคมนั้น พึงหวังแต่ความเจริญส่วนเดียว ไม่มีความเสื่อมทราม”^{๑๒}

๑.๖.๑๒ บุญสิริ ขวลิขิต ได้กล่าวถึงความหมายของ สังคหัตถ์ว่า “ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความ ยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน ซึ่งมีอยู่ ๔ ข้อคือ

^{๑๐} พุทธทาส อินทปัญโญ, **หลักและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับทานศีลสมาธิ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๑๔), หน้า ๒๒.

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒๕๗.

^{๑๒} พระเทพสิงหบุราจารย์, **ธรรมบรรยาย**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.jarun.org/contactwemaster.html> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๔]

๑) ทาน หมายถึงการให้ การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่า ทุกๆ คนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่างๆ ดังในด้านวัตถุเช่น ทรัพย์สิน เงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำการกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำในข้อที่ควรจะแนะนำต่างๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่เจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรจะมีทาน คือ ให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

๒) ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน อันเป็น ถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจ เสียความเข้าใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมี สติควบคุมใจ ควบคุมวาจา ที่จะพูดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้อง ทำงานหนักเหนื่อยก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพูดของเราให้ไพเราะก็คือสตินั่นเอง ดังนั้นการพูดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

๓) อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน คือ การทำสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใด ที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งทาง กาย วาจา ใจ ในทุกเวลาทุกโอกาส

๔) สมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ หรือเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่ง หมายถึงการรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่วัยทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ ที่บัญญัติเอาไว้ เป็นระเบียบของสถานที่ของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของ สถานที่ราชการต่างๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง ในทางพระพุทธศาสนาก็คือพระวินัย บัญญัติสำหรับพระภิกษุทั้งหลายนั่นเอง”^{๑๓}

๑.๖.๑๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ รู้ไว้เสริมปัญญา และพัฒนาคนว่า “จุดอ่อนของสังคมไทยน่าจะได้แก่ความประมาท คนไทยเรานี้ประสบความสำเร็จ พอสมควรในการดำรงอยู่ด้วยดี สังคมเรามีความร่มเย็นเป็นสุข แต่แล้วก็เห็นแก่ความสุข สะดวกสบาย เพราะไม่เอาหลักความไม่ประมาทมาใช้ คนไทยไม่ค่อยเห็นความสำคัญของความไม่ประมาทเลย ความไม่ประมาทที่แท้ ก็คือ การเร่งรัดแก้ไขป้องกันความเสื่อมและสร้างสรรค์ความเจริญด้วย สติปัญญา ถ้าเราไม่สามารถพัฒนาคนให้อยู่ด้วยความไม่ประมาทที่แท้ คนก็จะตกไปอยู่ใต้อำนาจกิเลส ของปุถุชน คือต้องมีทุกข์บีบคั้นหรือภัยคุกคามจึงจะตื่นรนชวนขวาย เมื่อไรสุขสบายประสพ

^{๑๓} ปยุตฺติ ขวลิตรารัง, **ธรรมโอสธ**, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๒๓-๓๑.

ความสำเร็จก็จะนอนหรือนั่งเฉยเฉื่อยชา และมัวเมาหลงเพลิดเพลินในความสุข แล้วก็จะผัดผ่อนอะไรต่างๆ ไปเรื่อยๆ”^{๑๔}

๑.๖.๑๔ ธนฤช ฉัตรเลวนิช ได้กล่าวถึงความคล้อยไปทางที่เสื่อมจากศีลธรรมของผู้คนและพระสงฆ์ไว้ในวิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิตเรื่อง “การศึกษาเชิงเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของอุบาสกในสมัยพุทธกาลและในสมัยปัจจุบัน” ได้กล่าวว่า “ปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อวิถีชีวิตของชาวพุทธ ค่านิยมต่างๆ ได้เปลี่ยนไปในทิศทางของวัตถุนิยมมากขึ้น จนวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่บรรพบุรุษชาวพุทธได้สืบทอดต่อๆ กันมาได้จางหายและบิดเบือนไปเป็นอันมาก คนกับวัดได้มีการแยกตัวออกห่างกันมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านห่างจากหลักธรรมคำสอนไปตามลำดับ ทำให้พระสงฆ์ต้องมีการปรับตัวไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งคล้อยไปในทางที่เสื่อม”^{๑๕}

๑.๖.๑๕ ดนชนก เปื่อน้อย ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ศึกษากรณีอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” ได้กล่าวถึงข้อคิดดี ที่ียงตรงว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย”^{๑๖}

๑.๖.๑๖ พระมหาธรรมาธิ ธมมภูมเมธี (ศิริพันธ์) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การศึกษาวเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ได้กล่าวว่า “โดยหลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงการประสานความสามัคคีของหมู่สงฆ์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกันนั้นมีหลายประการ เช่น สังคหวัตถุ ๔ สารานียธรรม ๖ อปริหานิยธรรม ๗ เป็นต้น แต่ปัญหาสำคัญคือทำอย่างไร จึงจะนำ

^{๑๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **รู้ไว้เสริมปัญญาและพัฒนาคน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑-๑๒.

^{๑๕} ธนฤช ฉัตรเลวนิช, “การศึกษาเชิงเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของอุบาสกในสมัยพุทธกาลและในสมัยปัจจุบัน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔.

^{๑๖} ดนชนก เปื่อน้อย, “บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ : ศึกษากรณี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม”, **ภาคินพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)**. (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐.

หลักธรรมดังกล่าวนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพราะแม้ว่าทุกคน ต่างก็รู้ว่าควรทำอย่างไร แต่ดูเหมือนว่ามัวนอนยักที่จะทำอย่างที่เราเห็นว่าควรที่จะทำ”^{๑๗}

๑.๖.๑๗ นพ. ภิญโญ ศรีวีระชัย ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเจริญและความเสื่อมของแคว้นในชมพูทวีปสมัยพุทธกาล ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” ได้กล่าวว่า “พระพุทธเจ้าได้เคยตรัสไว้ว่า สมัยหนึ่งเราได้แสดงอภิธานิยธรรม ๗ ประการนี้ แก่เจ้าวัชชี พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังมีอธิปไตยทั้ง ๗ ประการนี้อยู่”^{๑๘}

๑.๖.๑๘ พระมหาสุระเวช วชิโร (เกษิต) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์ในพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องพญาคันคาก” ได้กล่าวว่า “ความสามัคคีเป็นพลังสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และบ่อเกิดแห่งความสำเร็จ เพราะความสามัคคีเป็นการทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนหลายคน ความคิดและความสามารถของคนหลายคน จะทำให้มองเห็นปัญหาและทางแห่งความสำเร็จที่หลากหลาย ดังนั้น ความสามัคคีจึงเป็นสิ่งที่คนในสังคมพึงปรารถนา พระพุทธพจน์เกี่ยวกับความสามัคคีเช่น เพราะมีความสามัคคี เจ้าลิจฉวีจึงมีแต่ความเจริญ ไม่มีเสื่อม”^{๑๙}

๑.๖.๑๙ พระครูนิกรสุนทรกิจ (สมพงษ์ นุ่มสกุล) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสามัคคีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท” ได้กล่าวว่า “อภิธานิยธรรม ๗ ประการจัดเป็นหลักธรรม สำหรับฆราวาสทุกหมู่เหล่าในสังคมที่พึงยึดถือปฏิบัติให้ได้ด้วยความเอาใจใส่ หาคหวังความสมัคสมานของคนในชาติ”^{๒๐}

๑.๖.๒๐ พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโห (มีนุสรณ์) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ได้กล่าวว่า “แนวทางการนำหลักสาราณียธรรม ๖ ไปประยุกต์ใช้สำหรับการ

^{๑๗} พระมหารุ่งโรจน์ ธรรมภูษเมธี (ศิริพันธ์), “การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔๓.

^{๑๘} ภิญโญ ศรีวีระชัย, “การศึกษาความเจริญและความเสื่อมของแคว้นในชมพูทวีปสมัยพุทธกาล”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒

^{๑๙} พระมหาสุระเวช วชิโร (เกษิต), “ศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องพระยาคนคาก”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๖.

^{๒๐} พระครูนิกรสุนทรกิจ (สมพงษ์ นุ่มสกุล), “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสามัคคีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๒.

บริหารงานเทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตากายกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ ด้านเมตตาวจีกรรม เจ้าหน้าที่กล่าววาจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการ ด้านเมตตา मनกรรม เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน ให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ ด้านศีลสามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทัญญูสามัญญตา ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง”^{๒๑}

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการวิจัยดังนี้

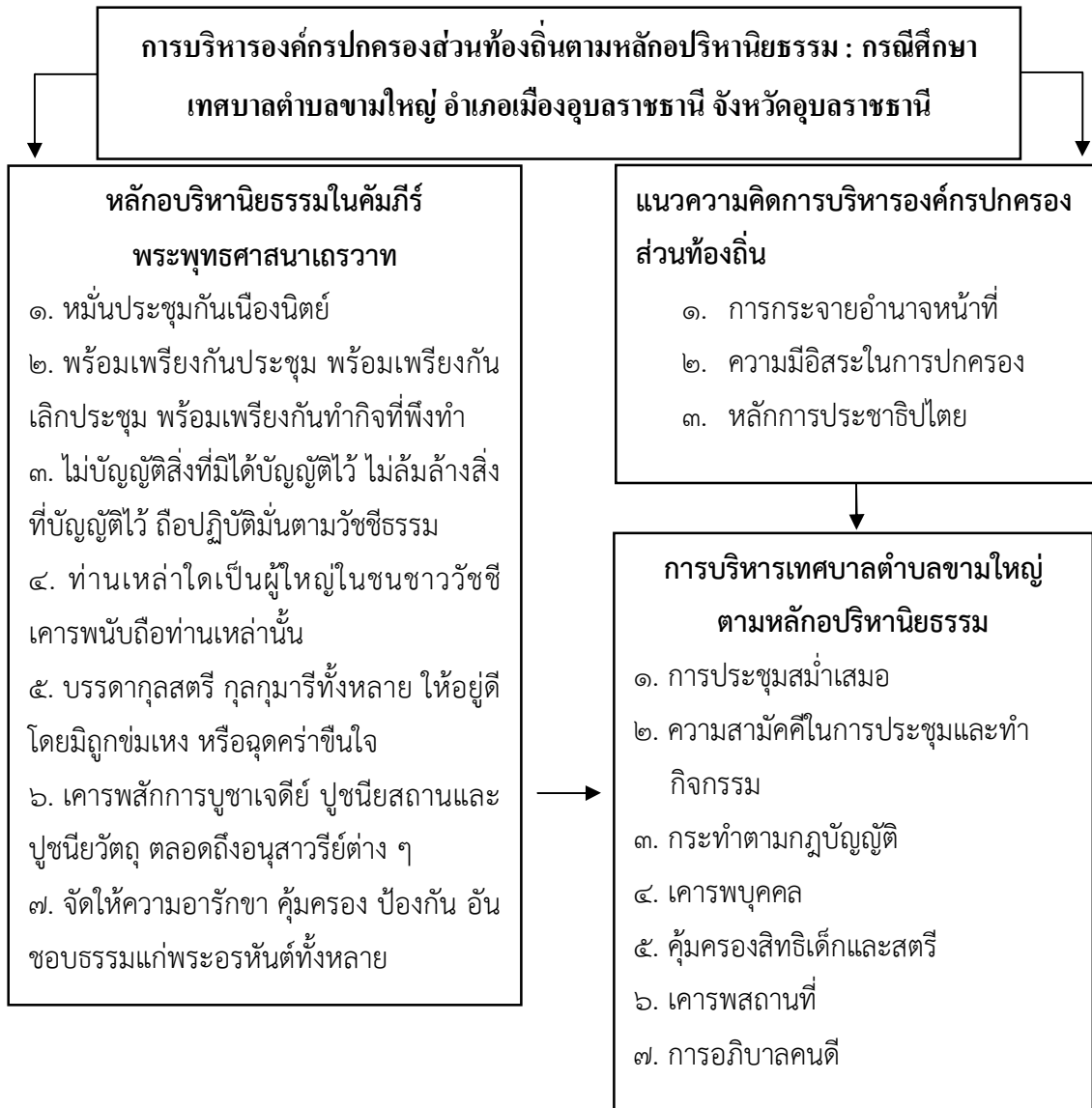
๑) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาพระไตรปิฎก ภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ พรบ. ระเบียบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตลอดทั้งงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมารวบรวมข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการแบบศาสตร์แห่งการตีความต่อไป

๒) รวบรวมข้อมูลภาคสนาม(Field Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แล้วนำมารวบรวมเป็นข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการแบบวรรณคดีวิจารณ์ต่อไป

^{๒๑} พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโฆ (มีนุสรณ์), “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า (๒).

๑.๘ กรอบแนวความคิดการวิจัย

ตารางที่ ๑ กรอบแนวความคิดการวิจัย

๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๙.๑ ทำให้ทราบหลักอภิธานิธรรมที่มีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๙.๒ ทำให้ทราบแนวความคิดการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๑.๙.๓ ทำให้ทราบการบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักตามหลักอภิธานิธรรม